

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

БАБАЧУК Юлія Михайлівна

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ РУХОВОЇ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Виховання творчої особистості є одним із найважливіших соціальних завдань, яке покликані розв'язувати всі ланки освіти. Сьогодні в Україні, як і у світі, процес виховання підростаючого покоління на основі розвитку його творчості набув особливої ваги. Основи творчої особистості людини закладаються в дошкільному дитинстві. У разі адекватних педагогічних впливів вони збільшують вірогідність свого прояву в майбутньому за умови високої мотивації до творчості й оволодіння певними уміннями. Творчі здібності дитини-дошкільника реалізуються у своєрідних і доступних для цього віку видах діяльності – ігровій, мовленнєвій, художній, трудовій, руховій і навчальній. Фізіологічні особливості організму дошкільників визначають підвищену потребу в руховій активності, яка водночас сприяє розвитку рухової творчості дітей [2].

Останні десятиліття ознаменувалися підвищенням інтересом до вивчення розвитку здібностей, обдарованості, творчого потенціалу й креативного мислення як у вітчизняній, так і в зарубіжній науці. Цей інтерес відображено в численних наукових дослідженнях і теоретичних працях (Ф. Баррона, В. Моляко, Дж. Рензулі та ін.), що засвідчують важливість і актуальність цієї тематики в контексті особистісного зростання, інноваційної діяльності та освітнього процесу.

Питання розвитку творчості у дітей дошкільного віку привернуло увагу науковців ще з середини ХХ століття та стало предметом ґрунтовних теоретичних і експериментальних досліджень (Л. Виготського, В. Давидова, Д. Ельконіна, О. Запорожець та ін.). Саме в цей період психологи почали усвідомлювати творчість не просто як бажану рису, а як важливий, органічний і невід'ємний компонент цілісного розвитку психіки дитини. Вона розглядалася як складова, що не лише сприяє формуванню інтелектуальних і емоційних процесів, а й забезпечує гнучкість мислення, самовираження та здатність до адаптації в різних життєвих ситуаціях.

Низка дослідників, серед яких А. Чаговець, Т. Марєєва, Грицюк, Н. Денис розглядали розвиток творчості в рухові та ігровій діяльності. Аналіз наукових джерел показав, що питання розвитку дитячої творчості, зокрема в контексті рухової творчості, досліджене недостатньо повно. Саме це стало підґрунтям для вибору теми нашого наукового дослідження.

Природа щедро наділила кожну здорову дитину можливостями розвиватися, і потрібно лише знайти, як реалізувати ці можливості, і тоді кожен здоровий малюк зможе піднятися на найбільші висоти творчої діяльності.

Творчість – доля всіх в тому чи іншому ступені, вона ж є нормальним та постійним супутником дитячого розвитку [1].

Дитяча творчість – унікальне явище, винятковість якого виявляється в особливостях психічного розвитку дитини, своєрідності світосприймання, її невеликому життєвому досвіді. Значення творчості для дитини величезне, оскільки вона забезпечує постійний рух уперед, розвиток таких якостей особистості як активність, самостійність, ініціативність [3].

У дослідженнях Т. Садової, Я. Остапюк зазначено, що система дошкільної освіти має забезпечувати розвиток творчого потенціалу кожної дитини. Творча активність дитини передбачає різноманітну діяльність, втілену в своєрідні й доступні дитині форми. Особливе місце в житті дошкільників займає рухова діяльність, яка, з одного боку дозволяє реалізувати біологічну потребу в рухах, з іншого – сприяє різнобічному розвитку особистості, у тому числі й розвитку творчих проявів дітей у руховій діяльності [3].

На думку А. Чаговець, рухова творчість – це процес і результат розвитку моторної сфери дошкільника на основі творчого засвоєння рухових еталонів у спеціально організованому розвиваючому предметно-просторовому середовищі. Автор стверджує, що рухова творчість виявляється у вільному перетворенні рухового досвіду в різних видах самостійної діяльності шляхом свідомого керування своїми рухами, що є результатом активної роботи творчого уявлення. У руховій діяльності творчість дошкільника характеризується умінням використовувати відомі способи виконання рухів у різних ситуаціях; поєднувати, комбінувати різні складові відомих рухів; «оновлювати» знайомий рух новими структурними складовими; знаходити варіанти рухових дій; демонструвати ігровий образ за допомогою рухів [4].

На нашу думку, важливим чинником розвитку рухової творчості дітей старшого дошкільного віку є створення відповідних умов, що сприяють формуванню креативних рухових здібностей. Вважаємо, що рухова творчість у дітей старшого дошкільного віку буде розвиватися ефективно за умови цілеспрямованої педагогічної підтримки та стимулювання самостійної ініціативи у руховій діяльності.

Розвиток рухової творчості дітей старшого дошкільного віку потребує створення цілеспрямованих психолого-педагогічних умов, що стимулюють не лише рухову активність, а й уяву, креативність і самовираження у рухах. Ось основні умови, які сприяють ефективному розвитку рухової творчості:

1. Сприятливе емоційно-психологічне середовище. Для реалізації цієї умови важливо забезпечити доброзичливу, емоційно комфортну атмосферу, де дитина почувається впевнено, не боїться помилитися і вільно виражає свої ідеї через рух. Позитивне підкріплення, похвала та підтримка сприяють розкритості та ініціативності.

2. Індивідуалізація підходу. Ця умова сприяє врахуванню індивідуальних особливостей дітей – їхніх інтересів, рівня розвитку рухових навичок, темпу

засвоєння нової інформації. Це дозволяє кожній дитині реалізувати свій потенціал і проявити креативність у руховій діяльності.

3. Розвивальне предметно-просторове середовище. Необхідно організувати простір, який стимулює до рухової активності: наявність нестандартного спортивного обладнання, матеріалів для творчих ігор (стрічки, обручі, м'ячі різних розмірів, тканини, музика тощо), що спонукає дітей до експериментування та створення власних рухів.

4. Інтеграція різних видів діяльності. Підставою для визначення цієї умови є поєднання фізичних вправ із музикою, образотворчою діяльністю, драматизацією, що розвиває уяву, символічне мислення та допомагає створювати нові рухові образи.

5. Використання творчих завдань і проблемних ситуацій. Завдання на кшталт «вигадати новий танець», «перетворитися на казкового персонажа і показати, як він рухається» стимулюють творче мислення й дозволяють дитині створювати нові рухові комбінації.

6. Педагогічна підтримка і ненав'язливе керівництво. Педагог виконує роль не стільки інструктора, скільки партнера у творчому процесі: спонукає до фантазії, ставить відкриті запитання, пропонує варіанти, але не нав'язує готових рішень. Важливо не обмежувати ініціативу дітей.

Отже, ефективний розвиток рухової творчості дітей старшого дошкільного віку можливий за умови гармонійної взаємодії фізичної, емоційної та інтелектуальної сфер. Через гру, фантазію та активне залучення до різноманітних рухових ситуацій дитина вчиться не лише краще рухатися, а й мислити креативно.

Підводячи підсумки, можемо констатувати, що ефективний розвиток рухової творчості дітей старшого дошкільного віку можливий лише за умови створення сприятливого психолого-педагогічного середовища, яке стимулює ініціативність, уяву та самовираження у рухах. Індивідуальний підхід, творча мотивація, використання ігрових методів та педагогічна підтримка є ключовими умовами формування креативних рухових здібностей у дитини-дошкільника. Таким чином, психолого-педагогічні умови відіграють провідну роль у розвитку рухової творчості дітей старшого дошкільного віку. Створення емоційно безпечного середовища, організація розвивального простору, залучення дітей до творчих рухових завдань і підтримка з боку педагога забезпечують стимулювання уяви, ініціативності та здатності до самовираження у русі. Комплексний підхід сприяє гармонійному поєднанню фізичного й творчого розвитку дитини.

Список використаних джерел:

1. Грицюк І.М., Денис Н.О. Розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку в ігровій діяльності. Актуальні проблеми психології. Психологія обдарованості, 2018. Вип. 14. Т. 6. С. 92-98.

2. Марєєва Т.В., Бабачук Ю.М. Розвиток рухової творчості в дітей старшого дошкільного віку засобами рухливої гри. Інноваційна педагогіка. 2020. №29. Т.2. С. 156-163.
3. Садова Т.А., Остапук Я.С. Розвиток творчості дітей дошкільного віку в руховій діяльності. Young Scientist. № 10.1 (74.1) October, 2019. С. 77-80.
4. Чаговець А.І. Розвиток рухової творчості у дітей дошкільного віку. Засоби навчальної та науково-дослідницької роботи : збірник наукових праць. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2011. Вип. 36. С. 201–206.

BABCHUK Mykyta

DEVELOPING CREATIVITY IN STUDENTS

The problem of forming creativity in students is particularly relevant for the higher education system, especially in the context of such issues as the organization and management of the process of creative learning and upbringing. Particular attention should be paid to achieving the result - the preparation of a graduate who possesses a new type of thinking, creative, in the process of which the creative principle of the personality and general creativity develop. That is why today it is so necessary to explore the possibility of developing creativity as a personal category of a student in the process of education and upbringing. The formation of a person with creative potential presupposes the mastery of a fundamentally new culture of thinking, the essence of which lies in the development of human intelligence with the help of modern pedagogical teaching technologies. In such technologies, the emphasis is on the generation of knowledge, rather than on its organization and processing. Educational activities at any university are specific, since during the training of students, special attention is paid to the formation of creative abilities, ingenuity, and originality in solving problems, that is, a creative approach to learning and the organization of cognitive activity is implemented.

The relevance of using creative activity in education is also determined by the fact that employers currently pay attention to it when hiring our graduates, it is important for career advancement, without it creative self-realization of the individual is not possible. In this regard, modern higher education solves an important task - to prepare its graduates for life and professional activity, which is characterized by competitiveness, professionalism, high demands on the quality of work.

Creative activity and creativity are highly organized types of activity for the creation of values, which allow the creation of culture as a whole. Modern society needs a creative specialist who is able to independently navigate the rapid flow of scientific information, who is able to think critically, develop and defend his point of view. It is precisely this kind of specialist – a developer of innovative technologies – that is needed for the socio-cultural sphere [4]. Increased requirements for the

ЗМІСТ

АКУЛЕНКО Ірина Анатоліївна Творчість і навчально-дослідницька діяльність школярів в освітньому процесі з математики	3
АНДРЮЩЕНКО Ірина Сергіївна STEM-освіта як складова процесу модернізації системи освіти в Україні	5
АРНАУТОВА Лариса Валентинівна Формування креативного мовлення у дітей з затримкою психічного розвитку	8
БАБАЧУК Юлія Михайлівна Психолого-педагогічні умови розвитку рухової творчості дітей старшого дошкільного віку	11
ВАВСНУК Mykyta Developing Creativity In Students	14
ВАВСНУК Olena Development Of Personal Creativity	18
БАЛАКІРЄВА Вікторія Анатоліївна Розвиток креативного мислення майбутніх учителів початкової школи як передумова результативної професійної діяльності	22
БАРТЄНЄВА Ірина Олександрівна Теоретичний аспект створення креативного освітнього середовища для розвитку креативності майбутніх учителів	24
БАТЮК Наталія Орестівна Формування креативності майбутніх учителів мистецьких дисциплін через усвідомлення символічної образності української культурної спадщини	27
БАШАВЕЦЬ Наталія Андріївна Розвиток креативності вчителя фізичної культури як ресурсу інноваційного потенціалу особистості	31
BEREZOVSKA Liudmyla Creative Development Of A Preschool Child Through Artistic And Speech Activities	35
БИКОВА Світлана Валентинівна Креативність як ключовий фактор успішності особистості та інноваційного розвитку	37
БОЙКО Володимир Васильович Визначна роль креативного мислення при розв'язанні нетипових проблем	40
БОНДАРЕНКО Ірина Геннадіївна Теоретичні аспекти розвитку креативних здібностей студентів	42
БОРТОВ Андрій Сергійович Розвиток креативності як фактор підвищення психологічної стійкості особистості	46
БРИНЗА Ірина Вячеславівна, ЧЕРНЕНКО Наталія Миколаївна Креативність як важлива складова професійного розвитку здобувачів освіти	49
БУЗДУГАН Олена Анатоліївна Креативність як складова діяльності майбутнього вчителя східних мов	52
BULGAKOVA Valentyna Factors of Creativity Development	55